

BŘEZEN

O hrdinech, březnu za kamny a také v blátě

Víte, jak se u nás doma pozná jaro?

Tak letos to nevím ani já. Zdá se, že začalo v lednu, aby v březnu mohlo mrznout.

Víte, jak se u nás pozná březen?

Rozděláme oheň v kamnech, usedneme do něčeho pohodlného, pijeme dobrý čaj a vyprávíme si příběhy. V tuto dobu mám moc ráda ten velikonoční - o smrti a vzkříšení, o utrpení a naději. Mám ráda i příběhy ze života mých bližních, snad proto, že jsou mi pak ještě bližnější.

Všude je bláto nebo námraza. Vyber si člověče, mžourající zbytkem svého vidění do zubatého sluníčka, které je ještě lakomé na teplo a nepříjemné na koukání. Občas musíme zpoza kamen vylézt do nepohody a trochu si tenhle čas-nečas užívat, protože je to zdravé kvůli nám a radostné kvůli psovi, kterému nevádí ani námraza, a bohužel, ani to bláto.

Když umyjete psa a zase usednete ke kamnům, stává se, že si jen tak přemýšlíte - třeba o těch příbězích, které jste vyslechli nedávno.

Mně se právě minulou sobotu stalo, že jsem přemýšlela o hrdinech. Snad mě k tomu přiměl i ten kdysi bezejmenný židovský tesař, popravený před dvěma tisíci lety proto, aby jednou provždy zvítězila lež a nenávist nad pravdou a láskou. Nepodařilo se to, a tehdy nežádoucí odsouzenec se stal neformálním hrdinou všech dob. A tak vznikly Velikonoce, které také k březnu patří.

Myslela jsem na statečné lidi žijící relativně nedaleko ode mne, kteří sami sebe nemají za hrdiny, ale někde v mé mysli se hrdiny stali.

Vyrostla jsem v době, která hrdiny přímo hýřila. Větší polovina minulého století se prostě bez hrdinů nechtěla obejít. Jejich skutečné i zkonstruované příběhy měly sloužit jako modely hodné uctívání a následování. Málokdo se však chce podobat idolu vnucovanému jakoukoliv samozvanou autoritou. Nicméně jsem přesvědčena, že snad každý člověk má ve svém srdci pro hrdiny kousek místa, které si přeje být zaplněno. A to se mi zřejmě nyní přihodilo.

Jeden z hrdinských příběhů jsem zaslechla v rozhovoru na kazetě zvukového časopisu. Zpovídaným člověkem byl bývalý středoškolský profesor, který během svého produktivního věku přišel (přesněji postupně přicházel) o zrak v důsledku zhoršující se vady sítnice. Z toho člověka doslova vyzařovala láska, kterou ke svému povolání měl. Nezapřel ani hluboký zájem o své studenty, o metody výuky. Je stále zapáleným odborníkem, přestože jeho současné povolání je od bývalého poslání hodně odlišné. Ale co dělá, dělá i dnes dobře. Jeho příběh mě hodně povzbudil, protože vyprávěl o zápasech, prohrách i výhrách. A na nic si nehrál.

Nedlouho po této epizodě jsem si přečetla sborník, jehož "kolektivním autorem" byli lidé, kteří také postupně přišli o zrak. Jeden z nich si to dokonce "zpestřil" tím, že dovolil i svému sluchu, aby

víceméně vzal za své.

Stává se, že v pravou chvíli potkáte člověka, který vysílá na vaší vlně. Mně se stalo, že jsem v druhé polovině svého života potkala hrdiny. Ne umělé roboty nějakého politického režimu, ale hrdiny mně milé a potřebné. V čas příhodný se setkávám s příběhy lidí, kteří překonali rozpaky, možná i pýchu, pravděpodobně i mindráky a stud za své nezaviněné jizvy a zablácené boty. V čas příhodný vycházejí ze svých vyhrátých domovů do nepohody. Ne proto, že by milovali procházky ve fujavici předsudků nebo v dešti pochybností či výsměchu. Jdou proto, že tuší v tom nečase někoho, kdo bloudí, šátrá a potácí se, protože se dosud nenaučil chodit se svou slepotou, se změnami, které mu život bez ptaní naložil na záda.

Šlechtnost a odvaha mých hrdinů se projevuje zejména tehdy, když mě v plískanicích a nečase osloví, protože porozuměli mé nejistotě, smutku i strachu z budoucnosti. Takový člověk nemusí hulákat do světa žádnou ideologii ani sliby. Nepatetickým svědectvím o svých trampotách v podstatě řekne asi tolik - neboj, já se taky bál, ale když se narovnáš a uvěříš, že i jiní z takové kalamity vyšli a zůstali vcelku, určitě se ti to také povede. A když se přesto budeš bát nebo ztratíš jistotu, je nás pár, kteří s tebou půjdeme ten kousek cesty, kdy budeš potřebovat opřít se o někoho, kdo tu cestu už zná.

Osobně nestojím o nějaké zadostiučinění z cizích trapasů. Děkuji ale každému, kdo mi z vlastní zkušenosti poradí, jak se třeba vyhnout loužím. A když se jim vyhnout nemohu, jak se s takovým debaklem vypořádat. Někteří z vás to umíte. Máte smysl pro humor, moudrost a často i laskavé pochopení pro ty, kteří sami máloco chápou z našich trablů. Nešetřete s tímto bohatstvím a rozdávejte nám, kteří jsme zatím ještě chudí! Chybí nám nadhled, vědomí, že tohle už někdo prožil. Naopak nám nejednou přebývá pocit osamění a chorobné výjimečnosti.

A ještě malý příběh na závěr:

Jednoho večera, kdy má kamna byla úplně studená a kolem mé hlavy i v ní převládala mlha, zazvonil telefon, takže jsem musela poněkud rozbít své depresivní ladění. Volající osoba, ač již velmi dospělá a duševně zcela v normě, se z nějakého důvodu rozesmála. Ne, nesmála se mně, nic o mých pocitech nevěděla. Prostě jí v našem rozhovoru něco přišlo k smíchu. Smála se upřímně, svobodně a hlavně nakažlivě. Takže jsme se za pár vteřin smály obě. Poté, co jsme se rozloučily, jsem ještě chvíli seděla s telefonem v ruce jako někdo, kdo právě učinil světový objev. V hlavě mi vířila otázka: jak se může takhle nádherně řehtat, když je totálně, ale úplně slepá?

Z toho smíchu se mi udělalo tak dobře na duši, že si ho občas vyvolávám. Ne, abych zahrnala nějakou depresi. Vyvolávám si ho jen tak. Pro tu radost samu. Jako si vyvolávám představu jara. Určitě musí přijít. Navzdory tomu blátu, které všude kolem je.

Delicie Nerková